

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 5. Quænam sit Dilectio, quam cum Sacramento exigit Tridentinum
ad impii justificationem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81978](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81978)

D. Th. in 3. dist. 26. art. 2. ad 3. dicens: *omnes alie virtutes participant aliquid à charitate. Cuius ratio sumitur ex Philosopho 7. Ethic. cap. 5. dicente: sicut se habet primum principium in intelligibilibus, & prima causa in effectibilibus, ita se habet ultimus finis in appetibilibus.*

327. Quapropter cum quicumque actus poenitentiae theologicæ, sive sit Contritio, sive Attritio debeat esse virtuosus, debet habere aliquid de charitate, sive formaliter, sive participativè: ad dilectionem autem initialem, satis est, quod sit charitas participativè, adeoque dilectio, & contritio bene convertuntur, ita ut si sit dilectio Dei perfecta, sit etiam perfecta Contritio; Si verò sit dilectio Dei initialis solum, & participativa, sit Contritio imperfecta, sive Attritio. Qua de causa Tridentinum, quando appositum in Canone 3. doctrinam illius cap. 6. non dixit, requiri ad justificationem necessariò dilectionem, & poenitentiam; sed dilectionem, aut poenitentiam, ut constat ex illis verbis: *Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, sperare, diligere, aut poenitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit.* Unde ex illo Tridentini testimonio perperam inferitur, requiri dilectionem Dei super omnia ad Attritionem sufficientem cum Sacramento ad justificationem. Et hæc pro tertia sententia. Quenam autem ex his expositionibus verisimilior appareat, non est facile definire, verum ne quicquam indecens relinquamus, sit

SECTIO V.

Quenam sit dilectio, quam cum Sacramento exigit Tridentinum ad impii justificationem.

§. I.

328. EX sententiis, & doctrinis Theologorum, superiori sectione relatis, clarè constat plures esse solutiones, ex quibus perspicuum fit, nunquam exegisse Tridentinum perfectam Contritionem ad justificationem impii cum Sacramento. Cæterum relictis illis in sua, quam habent probabilitate; viam aliam ingrediemur conformiorem, ni fallor, doctrinæ, & definitionibus Tridentini, exindeque manifestè apparebit, qualis fuerit Tridentini sensus in hac materia. Pro quo habendum est præ oculis, quod notavi n. 323. nimirum Tridentinum sess. 6. incepisse declarare dispositiones ad justificationem requisitas: Sessione verò 14. c. 4. quidquid reliquum erat, ad majorem præjactæ doctrinæ claritatem decidisse. Unde cum una definitio Tridentini alteri contraria esse non possit, illa erit vera expositio, & ab omnibus tenenda, in qua, & omnino coherentes appareant doctrina tradita sess. 6. & tradita sess. 14. Cum autem in utraque sessione, quando homo advenit ad pec-

cata sua, requirat Tridentinum spem, tanquam præviā dispositionem ad actum poenitentiae; declarandum breviter est, quænam spei actum requirat.

329. Actus etenim spei theologicæ continet duas formalitates, nimirum fiduciæ, & desiderii: desiderium autem est amor objecti: quando enim objectum nolumus, non desideramus, sed timeamus illud; at si desideramus absque fiducia obtinendi non est spes, sed purum desiderium. Qua de causa, ut eliciatur actus spei, debet proponi objectum, ut probabiliter futurum, saltem pro libito sperantis, ut sic desiderium illud procedat amor fiducialis objecti. Per spem autem Theologicam, possumus sperare, vel aliqua bona creata à Deo promissa, ut nobis bona; vel ipsum Deum, ut nobis bonum, innitendo Deo, ut auxiliatori. Qua de causa actus ille, secundum formalitatem fiduciæ, semper habet pro objecto formali Deum; secundum formalitatem verò desiderii, est amor objecti desiderati, ac proinde si est desiderium rei creatæ, erit amor rei creatæ; si autem sit desiderium Dei, ut nobis boni, erit amor Dei; at quia respicit desiderantem, ut finem cui non ultimum, vocatur amor concupiscentiæ. Nullus quippe actus virtutis potest respicere creaturam, ut finem ultimum, cum sit medium ducens ad Deum ultimum finem, & ad ejus amorem, & dilectionem perfectam, adeoque cum quocumque virtutis actu componi optimè potest dilectio Dei perfecta, & eo facilius, quod plures alios virtutis actus homo elicerit. Unde cum præceptum positivum charitatis diligendi Deum super omnia, non obliget semper, & pro semper, licet obliget præceptum negativum non præferendi rem alteram Deo; ea de causa, sicut non pecco, quando nullum actum elicio; ita non pecco, quando per actum virtuosum concupiscentiæ, non præfero positivè Deum omnibus aliis rebus, sed de his, & variis spei acceptionibus, latè agitur in tractatu De spe. Quibus positis.

330. Affero cum pluribus Doctoribus. Dilectio, quam exigit Tridentinum ad justificationem cum Sacramento, præscindit ab eo, quod sit solus amor spei, vel amor etiam charitatis. Probat primò, Trident. illam exigit dilectionem, quæ Deum, tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipimus: ut constat ex n. 316. sed talis dilectio præscindit ab eo, quod sit, vel solum amor spei, vel amor etiam charitatis: ergo, &c. Probat Min. Deum, ut omnis justitiæ fontem diligere possumus, vel tanquam nobis bonum, misericordem, largitorem gratiæ, & condonatorem peccati, quæ dilectio pertinet ad spem, non autem ad charitatem; vel tanquam justitiæ fontem, ut bonum sibi, quæ dilectio pertinet ad charitatem. Quando autem elicitur Contritio perfecta, tendit in Deum, ut bonum sibi; quando verò elicitur Attritio, adest amor Dei, ut nobis boni: licet enim possim per virtutem spei sperare aliquod bonum extra Deum, qui actus non erit amor Dei, neque continebit hanc

hanc utramque formalitatem, nimirum sperandi, & diligendi Deum, ut constat ex numer. superiori. At verò quando spero Deum, ut mihi bonum, & condonatorei mei peccati, desidero fiducialiter illum, ut meae iustitiae fontem, & cum desiderium objecti sit objecti amor, talis actus spei est vera dilectio, & amor Dei, adeoque continet hanc utramque formalitatem sperandi, & diligendi Deum, quod exigit Tridentinum citatum n. 327. Sed exinde manifestum est, dilectionem Dei tanquam omnis iustitiae fontis, praescindere ab eo, quod sit solum amor spei, vel amor etiam charitatis: ergo, &c.

331. Probatur secundò: Tridentinum sess. 14. cap. 4. contrahens contritionem ad perfectam, quae iustificat extra Sacramentum; & ad imperfectam, quae solum iustificat cum Sacramento, ait, illam esse charitatem perfectam; istam verò ait esse Attritionem, si voluntatem peccandi excludat: *cum spe venia*; atqui hoc idem est, ac dicere, talem attritionem deservire ad justificationem cum Sacramento, si conjungatur cum fiducia divinae Misericordiae, ut nobis bonae; adeoque sit dilectio Dei, tanquam fontis iustitiae, ut boni nobis, ut constat ex num. 399. ergo eodem modo intelligendum est Concilium sess. 6. cap. 6. quando, inter dispositiones ad justificationem requisitas, exigit amorem, *quo Deum, tanquam iustitiae fontem diligere incipimus*: ita nimirum, ut illa dilectio tendat in Deum, ut sibi bonum, si sufficiens sit ad justificationem extra Sacramentum, vel saltem tendat in ipsum, ut nobis bonum, tanquam fontem iustitiae, sive gratiae, ut cum attritione disponatur sufficienter homo ad justificationem cum Sacramento.

332. Probatur tertio: Contritio praescindens à perfecta, & imperfecta est necessaria ad justificationem impii, sui peccati memoris, in hac divina Providentia; atqui talis Contritio contrahenda ad Attritionem semper fert secum, saltem per concomitantiam, dilectionem Dei, pertinentem ad spem, non minus, quam ferat secum, quando contrahitur ad Contritionem, dilectionem Dei per identitatem pertinentem ad charitatem: ergo non minus requiritur dilectio Dei, pertinens ad spem, ut Attritio disponat ad justificationem cum Sacramento, quam requiratur dilectio Dei, pertinens ad charitatem, ut Contritio disponat ad justificationem extra Sacramentum, Consequentia tener, & Maj. constat ex num. 269. & admittitur ab omnibus adversariis: Minor verò constat ex Tridentino sess. 14. cap. 4. dicente: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum, hic Contritionis motus necessarius, & in homine post Baptismum lapsò, ita demum preparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinae Misericordiae, & votò prestandi reliqua, conjunctus sit, quae ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur.* Ex dictis

Fit primò contra primam sententiam appropinquatam num. 318. Tridentinum sess. 6. cap. 7. non solum agere de dispositione sufficiente ad justificationem extra Sacramentum; sed etiam de dispositione sufficiente ad justificationem cum Sacramento. Ratio est, quia ut habetur eadem sess. 6. cap. 7. Tridentinum agit ibi de dispositione ad gratiam iustificantem, cuius gratia Baptismus est causa instrumentalis, ut constat ex illis verbis: *hujus justificationis causa sunt instrumentalis item Sacramentum Baptismi.* Istud autem dupliciter est causa instrumentalis, nimirum, vel in voto, vel in re susceptum, ut certum est apud omnes Theologos, & constat à num. 1. De Baptismo. Sed illa dispositio, quae, ut votum Baptismi sufficiens est ad conferendam gratiam, antequàm Baptismus in re suscipiatur, est dispositio ad gratiam extra Sacramentum; illa verò dispositio, quae conferatur gratia cum Sacramento solum in re suscepto, est dispositio ad gratiam cum Sacramento: ergo, &c. Quod evidens apparebit, si attendi legatur illud 6. cap. Trid. citat. in quo opponit Concilium non solum testimonium Scypionae, in quibus est sermo de dispositione, vel conferatur gratia, & remittitur peccatum extra Sacramentum; sed etiam de illa, quae conferatur gratia, & remittitur peccatum intra Sacramentum. Sic enim habet: *de hac dispositione scriptum est. Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua, & poenitentiam agere, & Baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum.*

Qua de causa cum hujusmodi poenitentia actus in eo, qui se disponit ad suscipiendum Baptismum praecedat susceptionem Baptismi, de quo casu loquitur Concilium, optime intuetur, esse propositum suscipiendi Baptismum: facta poenitentiae actus in eo, qui se disponit ad confitendam peccata, est votum, & propositum et confitendi: unde paritas, quam ex dispositione ad Sacramentum poenitentiae assumebat ista prima sent. n. 320. manifeste pugnat contra illam nam ibi agit Tridentinum de dispositione sufficiente ad remissionem peccati, aut solum extra Sacramentum, aut etiam sine illo, ut constat ex ipsius Concilii verbis, quae sic habent: *Christus in hominis poenitentiam post lapsum multo altius esse à Baptismo, eaque contineri satisfactoriam, non quidem pro pena aeterna, quae vel Sacramento, vel Sacramenti voto una cum culpa remittitur.* Neque quod ante approbationem decreti expuncta fuerint illa verba citata n. 321. nimirum: *cum sine aliquo dilectionis in Deum non esse vix queat: faver ullo modo adversariis.* Non ille modus loquendi supra dilectionem spei, sive spem veniae, quae in eadem decreti parte committendo Attritionem apponebatur, videbatur significare dilectionem ex charitate, quae ex mente Concilii necessaria non erat, cum ad justificationem cum Sacramento sufficit talis

Attritio designata in ipso decreto, ex quo potius roboratur nostra sententia.

335. Fit secundò contra secundam sententiam citatam n. 322. nunquam dari veram attritionem sufficientem ad conferendam gratiam cum Sacramento absque consortio alicujus dilectionis Dei. Ratio est, quia licet attritio concipi possit ex quocumque ex illis motivis à Tridentino assignatis, quin ex motivo amoris concipiatur, ut clarius constabit n. 347. at verò in hac divina providentia semper præcedunt dispositiones à Deo ordinatæ ad illius fructuosam elicentiam: cum autem una ex illis sit Dei dilectio, quæ Deus per amorem concupiscentiæ, sive per amorem spei ametur, ut constat à n. 330. exinde nunquam reperietur in Sacramento absque aliqua Dei dilectione. Neque favere potest adversariis fundamentum, quod assunt ex Tridentino dicente, sufficere cum Sacramento Baptismi illum poenitentiae actum, qui sufficit cum Sacramento poenitentiae. Nam cum Tridentin. exigat ad Sacramentum poenitentiae dilectionem aliquam procedentem saltem à spe, ex ipso adversariorum fundamento inferendum est, etiam requiri eandem saltem dilectionem cum Sacramento Baptismi.

336. Fit tertio contra tertiam sententiam: non solum dari amorem Dei participativum, quando homo attritus justificatur cum Sacramento; verum etiam amorem Dei formalem, sive charitatis, sive concupiscentiæ. Quapropter sicut ille, qui videre incipit, reipsa videt, & qui intelligere incipit, reipsa intelligit; ita etiam qui diligere incipit, reipsa diligit. Unde fundamentum istud amoris initialis, quod pro se assumebat ista sententia, reipsa pugnat contra illam. Nec refert, quod Tridentinum non dicat: *diligere, & penitere*, sed potius: *diligere aut penitere*: quia cum ibi extrahatur doctrinam, de qua egerat cap. 6. absque eo, quod contradistinguat dispositionem sufficientem extra Sacramentum ab illa, quæ solum sufficit cum Sacramento; non debet exigere dilectionem cum poenitentia contradistinctam ab ea, quæ includitur in actu spei, si contrahatur poenitentia ad illam, quæ sufficit cum Sacramento; cum ista sufficiens sit, si jungatur cum dilectione elicita à spe. Quod satis est ad intentum Concilii ibi damnantis eos, qui dixerint, actum salutarem poenitentiae, sive sufficientem ad justificationem cum Sacramento; sive etiam extra Sacramentum posse elici sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio.

337. Fit quartò: quancumque contritionem theologice sumptam, sive perfectam, sive imperfectam esse votum præstandi omnia, ad quæ homo tenetur. Ratio est, quia contritio quævis theologice sumpta debet excludere voluntatem peccandi: sed contritio excludens voluntatem peccandi est votum præstandi omnia, ad quæ homo tenetur: ergo &c. Quapropter si aliquis per unum actum doleret de peccatis commissis propter motivum particulare, & per alium

proponeret nunquam peccare de cæterò, uti in casu posito n. 18. cum illud propositum esset votum præstandi reliqua, conjungeretur illi dolori per physicam concomitantiam votum illud. Si autem dolor sit universalis conjungitur illi per identitatem Metaphysicam: quovis autem modo fiat, satis est, ut ibi diximus, & constat ex Trid. cit. n. 332. Unde in hoc sensu attritio potest dici contritio in voto, sive votum contritionis, & amor Dei super omnia in voto, cum sit propositum, vel formale, vel virtuale elicendi amorem Dei super omnia, quando ad hoc obligatio; quo in sensu admittimus sententiam eorum, qui ad justificationem cum Sacramento exigunt amorem saltem imperfectum Dei super omnia, nimirum in voto; secus autem si intendunt formalem Dei amorem super omnia: exigere namque hujusmodi amorem, valde aliud judico à vera Trident. doctrina.

SECTIO VI.

Solvuntur Opposita.

S. I.

338. Obijcies primò: Trid. explicans dispositiones ad justificationem necessarias, annumerat non solum spem, sed etiam dilectionem, ut constat ex n. 327. ergo sola dilectio elicita à spe non est sufficiens cum Attritione ad justificationem in Sacramento. Confirmatur: Tridentinum multis in locis evidenter significat, nunquam justificationis gratiam, sive extra Sacramentum, sive in Sacramento Poenitentiae adultis conferri, nisi contritio antecedit: Sic sess. 14. cap. 3. docet, materiam Sacramenti Poenitentiae esse contritionem, eamque ad peccatorum remissionem, ex Dei institutione requiri. Et Canone 4. anathemate damnat eos, qui negaverint, contritionem, confessionem, & satisfactionem esse tres partes poenitentiae; tum etiam c. 6. dicit, eum, cui nulla adest contritio, non bene absolvi in Sacramento poenitentiae: ergo ad remissionem peccatorum, sive extra, sive intra Sacramentum poenitentiae requiritur verus amor Contritionis, sive dilectionis Dei super omnia.

339. Resp. dist. Antecedens, non solum spem, sed etiam dilectionem, contradistingendo omnem actum spei, ab omni actu dilectionis Dei, nego; aliquem actum spei ab aliquo actu dilectionis Dei, conc. Anteced. & nego Conf. quia cum possit dari actus spei theologicae, qui non sit dilectio Dei, ut constat ex num. 329. & Tridentinum ad dispositionem justificationis requirat dilectionem, non solum requirit, quod homo speret, sed quod speret, & diligat Deum: Si autem hæc dilectio in aliquo spei actu contineatur, satis est, ut habeatur, quidquid Tridentinum exigit. Quinimò cum ibi agat, non solum de dispositione sufficiente cum Sacramento

M m m

to